

Svar på revisionsrapport "Avtalstrohet och direktupphandling"

Regionens revisorer har i skrivelse den 9 mars 2023 bett om regionstyrelsens kommentarer och synpunkter på revisionsrapporten "Avtalstrohet och direktupphandling. Syftet med revisorernas granskning var att bedöma om det säkerställs att direktupphandlingar sker enligt gällande regelverk samt att avtalstroheten upprätthålls.

Det kan inledningsvis noteras att revisorernas samlade bedömning är att direktupphandlingar inte sker enligt gällande regelverk och att avtalstroheten inte helt upprätthålls.

Revisionen har tydliggjort brister och viktiga förbättringsområden i syfte att utveckla och stärka regionens inköpsarbete. I detta sammanhang finns anledning att framhålla att uppdraget och ansvaret att genomföra inköp i enlighet med regionens styrdokument och att följa upphandlade avtal är ett gemensamt ansvar. Det är främst via verkningsfull styrning och skickliga beställare regionen kan utveckla och stärka inköpsarbetet.

Regionstyrelsen kan liksom revisorerna konstatera att det finns brister vad gäller följsamheten till regionens interna styrdokument. För att sätta detta i ett mer nyanserat sammanhang finns anledning att belysa att regionens inköpsarbete i hög grad påverkas av flera komplexa yttrefaktorer som är svåra att förutse och parera.

Regionen verkar just nu och sedan en längre tid tillbaka i en situation med leveransstörningar och restnoteringar. Det är många faktorer som påverkar så väl våra leveranskedjor som vår inköpsförmåga. Allt ifrån råvarubrist, förestående krig i Ukraina, sanktioner mot Ryssland, efterdyningar av pandemin, nya regelverk och förändrade krav gällande produkter inom medicinteknik och in vitro-diagnostik. Likaså begränsningar i organisationen vad gäller tillgång till nyckelkompetens inom ramen för inköpsprocessen leder till att inköpsarbete inte fullt ut kan hanteras effektivt och kvalitetssäkert.

Kommentarer:

Policy för inköp och upphandling samt riktlinje för direktupphandling är granskade och följer upphandlingsreglerna.

Arbetet med implementering av inköpsstrategi fortgår och täcker in rapportens efterfrågade förbättringsförslag. I enlighet med Inköpsstrategin har en regionövergripande inköpsplan för kommande två år omfattande regelbundet återkommande inköpsbehov och en tillhörande processbeskrivning tagits fram och beslutats av Regionledningsgruppen (april 2023).

Det finns en kvarvarande potential i att förbättra regionens följsamhet gällande genomförande av direktupphandlingar och avtalsföljsamhet. Några grundläggande förutsättningar för att uppnå detta är att:

- Tydliggöra roll och ansvar
- Begränsa antalet "behöriga beställare" med mandat att genomföra avrop och direktupphandlingar
- Utveckla och breddinföra ett redan utarbetat koncept inom Regionen vad gäller samordnade beställningsfunktioner för förrådsbeställningar på vårdavdelningar

Att begränsa antalet "behöriga beställare" kommer med stor sannolikhet öka avtalstroheten och följsamhet till interna styrdokument. Ett mindre antal beställare gör att dessa blir duktiga på hur inköp ska genomföras och vilka avtal som gäller.

Sällanbeställare har inte samma kunskap. Idag har drygt 1700 medarbetare i regionen behörighet att göra beställningar i Proceedo, var av 1500 har genomfört en utbildning med tillhörande kunskapstest och därigenom blivit "godkända beställare" med behörighet att genomföra avrop och direktupphandlingar. Arbete pågår att utreda om de beställare som inte genomfört utbildningen fortsatt ska vara beställare, detta under förutsättning att de genomför den obligatoriska utbildningen.

Genom samordnade beställningsfunktioner ökar även regionens möjligheter till samordning av inköp och standardisering av sortiment. Det ger likaså en bättre överblick av tillgängliga resurser, möjlighet till omfördelning materiel mellan avdelningar och minskad risk för onödig kassation.

Målet är att genom dessa aktiviteter stärka inköpskompetens hos regionens beställare, uppnå mer kvalitetssäkra och effektiva beställnings- och leveransflöde, tillämpa en striktare inköpsstyrning och underlätta uppföljningen.

Vi rekommenderar därför regionstyrelsen att se över möjligheterna att begränsa antalet beställare i organisationen och införa samordnade beställningsfunktioner för förrådsbeställningar inom Hälso- och sjukvården.

Granskningens redovisade avvikelser kopplat till regionens efterlevnad av krav på samordning kan ifrågasättas. Det är svårt att göra en korrekt uppföljning på kontonivå då regionens kontoplan är väldigt grov. Tex konto "Administrativa tjänsten" kan rymma flera unika inköpsobjekt av vitt skild karaktär, vilka följaktligen inte utgör direktupphandlingar "av samma slag" enligt LOU:s definition. Vår bedömning är att det därav finns anledning att i denna punkt invända mot revisorernas påpekande i sak.

Via regionens befintliga investeringsprocess (CIBG) och aktuell klassificering av de inköp som hanteras via Inköp och Upphandling finns underlag som möjliggör viss samordning i regionen av direktupphandlingar av liknande slag. För att säkerställa att direktupphandlingar sker enligt gällande regelverk samt att avtalstroheten upprätthålls finns dock behov att utveckla en mer automatiserat och kvalitativ uppföljningsmetodik på en regionövergripande nivå.

Vid överlämning och uppstart av nytt avtal upprättas i stor utsträckning en avtalsplan i dialog med uppdragsgivaren innehållande Inköp och Upphandling respektive verksamhets roll och ansvar för implementering, kontroll och uppföljning under avtalsperioden.

Avtalsuppföljning och kontroll av att avtalsvillkor efterlevs är ett delat ansvar mellan verksamhet och avtalscontroller. Det är i första hand verksamheten som kontrollerar om avtal finns och ansvarar för att tillämpa dessa, följer upp avtalade priser (fakturor), leveranser och kvalitet på varor/tjänster. Avtalscontroller hanterar prisjusteringar, viten och skadestånd, förhandlingar, kompletteringar, tillägg och hävning.

Nyckeln till framgång kommer vara att se detta som ett regionövergripande initiativ som kräver prioritering, engagemang och driv på flera nivåer inom organisationen, inte bara inom Inköp och Upphandling. Det handlar om alla chefs chefsansvar, men också den enskilda medarbetarens ansvar. I grunden handlar det om ett förändrat sätt att både se på och arbeta med inköp. Det kommer krävas en tydligare och mer verkningsfull styrning och ledning i hela kedjan från identifierat inköpsbehov till genomfört inköp.

Vi vill avslutningsvis tacka för en granskningsrapport som belyst flera bra utvecklingsmöjligheter. Revisorernas rekommendationer kommer vara användbara i regionens fortsatta arbete med att stärka sin inköpsförmåga.

REGIONSTYRELSEN

Glenn Nordlund
Ordförande

Åsa Bellander
Regiondirektör